

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING.

UITGEGEVEN DOOR DE

NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

DE BIJBEL VAN VAL DU BERGER.

HOOFDSTUK I.

Het was zomer in Val du Berger, eene bergvlakte, die zich, diep onder het groen verscholen, tusschen de cottische Alpen uitstrekt, op de hoogte, waar dit gebergte Frankrijk van Piemont scheidt, langs de grenzen van de laatstgenoemde landstreek. Het bosch, dat haar in het noorden en oosten beschadwt, en hoog tegen de berghelling opgroeit, stond daar in al de deftige pracht van zijn vollen zomertooi; de hooggelegen weilanden, die menige vierkante mijl naar het zuiden en westen besloegen, waren bedekt met weelderig zomergras en als bezaaid met Alpenbloemen. Boven bosch en weiland staken de bergtoppen trotsch het hoofd omhoog, gehuld in dien purperkleurigen nevel, welke deze koude en eenzame verhevenheden des zomers omringt. Met volle regt droeg deze plek haren naam: immers Val du Berger beteekent de vallei der herderen, en schaapherders, anders niet, bewoonden deze bergvlakte, en dat wel sedert onheugelijke tijden, van geslacht tot geslacht. Hun oude dorp stond in het midden des dals. Daar was kerk noch marktplaats te zien, en zeer weinig onderscheid in vorm of afmeting in hunne spitsdakige en met wijngaardranken begroeide hutten. De omlig-

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VII.

gende korenvelden waren klein en beloofden slechts een middelmatigen oogst. De bodem was veel meer geschikt voor weiland dan bouwgrond; op alle schaduwrijke plekjes trof men hokken voor het vee of kooijen voor de schapen aan, en deze bewezen genoeg, dat in Val du Berger gebrek noch luiheid woonde. De kwalen en ondeugden, die gebrek en luiheid met zich brengen, waren daarom ook onbekend aan de geharde en nijvere bevolking. De bosschen en bergen, die hen insloten, sloten hen tegelijkertijd uit van de wereldsche pracht en ijdelheid, en maakten hun levenstroom effen en kalm. Een arm en boersch, maar tevens eerlijk en tevreden volk waren de bewoners van dat kleine en eenzame dorp. Hunne manieren waren aartsvaderlijk, het aantal kunsten dat zij beoefenden, gering, en het onderwijs liet er veel te wenschen overig; toch waren zij in de hoogste en beste beteekenis van het woord *verlicht*. De bewoners van Val du Berger behoorden tot de aloude kerk der Waldenzen, tot hen, „die het geloof zuiver bewaarden toen al onze voorvaders hout en steen vereerden,” zoo als de dichter van het „Verloren Paradijs” zegt, — en die jaren, ja eeuwen het groote voorrecht hebben genoten, dat zij een compleet afschrift der Heilige Schrift in hunne moedertaal bezaten, den tongval van het oude Provinciaal, dat het midden hield tusschen de fransche en italiaansche taal.

In dat bezit verheugden deze dorpelingen zich als hun voornaamsten rijkdom, die meer waard was dan hun veestapel en kudden, hunne

hoeven in de vallei, of hunne weiden langs de helling der bergen. De moed en stoutmoedigheid hunner vaders had hen vrij gemaakt uit de handen van priesterlijke inquisiteurs, of militaire plunderaars in de lange dagen der vervolging. Hun oude geloof en christelijke vrijheid hadden alle menschelijke overheersching afgeschud en wachten evenmin hulp van den vleeschelijken arm.

Daarin hadden hunne ouders troost gevonden en waren hunne kinderen onderwezen. In het boek der boeken hadden de ouders hunne kinderen leeren lezen en tevens de voorschriften leeren opvolgen, die zijne bladzijden aanbieden, en dat wel in geene andere school dan het hoekje van den haard in de voorvaderlijke hut. Geene kerk was voor hen ontsloten dan eene enkele in eene verwijderde vallei, en om deze te bereiken moesten bosschen doorkruist en bergen beklommen worden, langs een voetpad zóó moeilijk en gevaarlijk, dat slechts de sterkste mannen het konden betreden in het beste gedeelte van den zomer. Daarbij kwam nog, dat de oude leeraar zijne gemeentelieden van Val du Berger in geene jaren had kunnen bezoeken. Maar met hunnen voorvaderlijken Bijbel in huis en de vrije bergen daarbuiten leefden zij eerlijk, verstandig en godvreezend, ziende op de stad die fundamenten heeft, gerechtigheid doende, dankbaar genietende en nederig wandelende met God.

In alle valleijen tusschen de hunne en Suza — eene oude versterkte stad, de eerste in Piëmont aan de zijde van Frankrijk op ongeveer tien mijlen afstands gelegen — was in die dagen geen enkele Bijbel te vinden. Soms kwam een gezantschap vele lange dagreizen ver naar Val du Berger om het heilige boek te raadplegen, en als een of andere oudste van een dorp het kwam leenen, mogt hij het niet medenemen dan na behoorlijken waarborg voor de veilige terugbezorging. Behalve dat de Bijbel hun uit regt van afstamming en erfenis toebehoorde, waren buitendien alle valleijen het hierover eens, dat dit boek nergens zekerder bewaard was dan in Val du Berger. De natuurlijke ligging der plaats zoowel als de groote verstandelijke ontwikkeling en ootmoedige vroomheid dezer schaapherders maakten den togt tot eene pelgrimreise, wanneer afgevaardigden van elders in dit dal aankwamen.

Het tijdstip, waarop onze geschiedenis aanvangt, verplaatst ons ongeveer eene eeuw terug in een tijd, toen de vordering van kennis en beschaving groot genoeg was om katholieke vorsten zich te doen schamen over eene openlijke vervolging hunner onderdanen om den wille van gewetensvrijheid, en de toenmalige gebieder van Piëmont, een voorganger en voorvader van den tegenwoordigen koning van Italië, was geneigd de Waldenzen in vrede te laten. Desniettemin bleven de oude wetten tegen hun geloof en zeden onherroep. Het roomsche volk van de vlakke behield zijne oude vooroordeelen tegen hen, en de roomsche geestelijkheid had nog altijd het oude willekeurige regt, om hunne woningen binnen te dringen en evenzeer hunne godsdienstige geloofsovertuigingen als hunne huiselijke zeden aan banden te leggen. Om deze redenen werd de Bijbel van Val du Berger zorgvuldig verborgen en met zekeren angst bewaard, en zoolang het geheugen van dit geslacht reikte, was er nooit eene poging gedaan om hem aan de dalbewoners afhandig te maken. De vrede der eenzame vallei was nog door geen geestelijk visiteur of agent van het heilig gerecht verstoord, en als de zomer kwam, verlieten alle bewoners, die daartoe in staat waren, hunne hutten en rigtten hunne schreden naar de hoogste gedeelten der bergweiden — de mannen om hunne schapen te scheren en hun vee te hoeden en de vrouwen om boter en kaas te maken in de *chalets* (hutten), die tot dat doel waren gebouwd en er jaar in jaar uit bestaan hadden.

Dan was het dorp grootendeels uitgestorven; niemand was te huis achtergebleven dan enkel oude lieden en jonge kinderen met twee of drie van de flinkste jonge dochters, om het huishouden te behartigen. Ook dit was niets nieuws of ongewoons in de vallei der herderen; het verhuizen naar de bergweiden was eene noodzakelijke en voordeelige schikking in hun herdersleven, en was het midden van den zomer voorbij, en het dorp voor ruim eene maand verlaten geweest, dan werd met den herdershoorn het teeken gegeven om terug te keeren, en een ieder zocht zijne hut in goede orde weder te betrekken. Wekelijks werden ook boodschappers van de vallei naar den berg en van den berg naar de vallei gezonden, om alle wetenswaardige zaken wederkeerig te berigten. Het geharde herdersvolk bezat kracht en moed op iederen ouderdom. De grootmoeders, de volwassen meisjes en de kleine kinderen, niemand vreesde de eenzaamheid in het afgesloten dal; de omringende bergen beveiligden hen, en Hij, die daar zetelt boven de bergen, was hun eenige troost. Van roovers of gauwdieven had men in Val du Berger nooit gehoord, voor reizende kooplieden was het te ver uit den weg, en het eenvoudige dorp bezat geene voorwerpen van weelde, die zulke dieftachtige handen konden tot zich trekken. Al de dorpseigendommen, bestaande in werk-

tuigen voor den landbouw, eigengemaakt huisraad en eigengemaakte kleederen waren achtergelaten zonder eenige achterdocht; 't was alles toevertrouwd aan zulke zwakke bewaarders in huizen, die geene andere bergplaats aanboden dan eene houten kist of kast; — en wat ook achtergebleven was: de oude, hoogvereerde en veelgelezen Bijbel! In vroeger tijden hadden de herders hem met zich genomen naar de bergen, opdat geen pelgrim of geestelijke, door de inquisitie gezonden, van hunne afwezigheid misbruik zou maken, ten einde het kostbare boek te rooven; maar de laatste jaren hadden niets opgeleverd, dat aan zulke praktijken denken deed; men verheugde zich in stille rust en de zorg van Jasperine Colbert, die uiterst voorzigtig was, maakte alle vrees overbodig; daarom liet het volk den Bijbel op zijne gewone plaats, in de oude eiken kist.

Jasperine Colbert was de oudste vrouw van het dorp; op het oogmerk waarvan wij spreken had zij juist haar negentigste jaar achter zich; maar een ingetogen en matig leven, gevoegd bij de zuivere berglucht, hadden hare krachten gespaard, en nauwelijks een ander teeken van zulk een hoogen ouderdom achtergelaten dan een gebogen rug en sneeuw witte haren. In hare familie was het „bewaren van den ouden Bijbel der vallei” van ouder tot ouder erfelijk geweest. Een leeraar der waldenzische kerk, die om kennis en ervaring op te doen, zich op reis had begeven, bragt hem mede van de universiteit te Lyon, waar dit boek, volgens zijn zeggen, op de eerste pers, die ooit in die stad boeken drukte, vervaardigd was. De Colberts hadden den hun toevertrouwd zehat met ijver en liefde bewaakt, en er eene bron van troost in gevonden voor leven en sterven beide; in vijf geslachten telde de familie menigen martelaar, die zijn leven vrijwillig afstond voor de veiligheid van den Bijbel. Jasperines vader behoorde ook onder dat getal. En zij was gewoon aan hare eigene kinderen en die harer buurlieden, wanneer zij om den winterhaard gezeten waren, de vreeselijke geschiedenis van de middernachtelijke vlugt door het bosch en over de bergen naar Dauphiné te verhalen, ten tijde der laatste groote vervolging, die in hare jeugd voorviel.

Moeder Jasperine, zoo als de dorpelingen haar gewoonlijk noemden, was eene der weinige overgeblevenen uit die booze tijden, toen het zwaard en vuur alles verwoestten, en zij had om den wille van het geloof eene gevaarlijke vlugt over de bevroren Alpen moeten ondernemen. Het opregte en eenvoudige bergvolk hield haar daarom in groote eere, en stelde grooten prijs op hare vroomheid en voorzigtigheid. Haar hadden de vele dagen, die zij telde, wijsheid geleerd, en het graauwe hoofdhaar was haar eene sierlijke kroon, omdat het op den weg der gerechtigheid grijs geworden was. De dorps-bijbel was even veilig onder hare hoede als hij het vroeger was onder de hoede haars vaders, en de kostbare erfenis zou na haar dood in de handen van haren oudsten zoon overgaan. Jasperine had maar twee kinderen, zij bleef ze zoo noemen, ofschoon beide reeds den middelbaren leeftijd hadden bereikt, en eene eigene familie bezaten, wonende in twee oude, maar goed onderhouden hutten, gelegen naast elkander in eene van de verst verwijderde passen der vallei onder een grooten plataanboom. Van uit de deuren hunner woningen zag men ter eene zijde de groene bergweiden en ter andere de donkere pijnbosschen, waartusschen de nauwe weg zich door dal en over heuvel kronkelde tot aan de versterkte stad Suza.

De levendige werkzaamheid en het huishoudelijke leven, die in andere jaargetijden deze beide hutten te aanschouwen gaven, hadden in dezen zomertijd plaats gemaakt voor een zeer stil en rustig tooneel: moeder Jasperine, gezeten in het voorportaal der eene hut met hare twee jongste zonen Gaston en Henri, beiden beneden de zeven jaren, aan hare voeten, en Greta hare ferm opgeschoten kleindochter, die haar dertienjarige ouderdom geene schande aandeed, en op dit oogenblik een zeer klein broertje voerde in het kozijn der huisdeur. Al de overige leden der beide familiën waren naar de bergen gegaan, en de stilte van den eenzamen achtermiddag heerschte in het dorp en de vallei. Het gepiep van de graskrieken en het gegons der bijen waren de eenige geluiden, die het oor bereikten. De kleine jongens waren zoet geweest, en nu zou ook grootmoeder hare belofte vervullen, waarmede hun „goed oppassen” beloofd werd. De oude vrouw haalde haren kostbaren Bijbel voor den dag, en las hun de geschiedenis van vader Jakob en zijne zonen voor.

„Laat mij het ook hooren, grootmoeder,” zeide Greta, terwijl zij met het kleine kind op den arm kwam aanloopen. „Ik wenschte, dat ik ook zoo mooi uit den Bijbel kon lezen als gij.”

„Gij zult het binnen kort leeren, mijn kind, en ik hoop daarbij, dat gij hem zult leeren verstaan. Het leeren gaat bij ons moeilijk, daar wij geene scholen in ons dorp hebben, zoo als er in de steden buiten

onze bergen vele zijn. Maar dit is nu juist een vrij uurtje, — wij willen eens eene les hebben, wij zijn nu toch geheel alleen."

En de hut binnentredende, haalde moeder Jasperine uit de kist, die naast haar eigen bed stond, een groot boekdeel met metalen krappen gesloten en in een band van gemsleder gebonden. Geene moderne huishouding zou dit boek als een sieraad hebben beschouwd, het had van binder noch graveur eenigen smuk gekregen; maar zijne bladzijden van dik en donker papier behelsden de woorden des levens, die gedurende de donkerste eeuwen, welke over Europa heengingen, het licht der Alpenvalleijen hadden uitgemaakt en de bronader van menig martelaarsgeloof; zij bevatten al de litteratuur, welke deze eenvoudige dorpelingen ooit kenden, of waaraan zij dachten, en behoorde met dezelfde sympathie ouderdom en jeugd beide toe. Moeder Jasperine zat daar op hare gewone plaats. Greta zette zich aan grootmoeders zijde met den kleinen Denis half ingeslapen op haar schoot. De twee jongens hurkten neer op den drempel, maar keken met belangstelling tot haar op, toen de negentjarige oude vrouw hare kleindochter begon te onderwijzen en de wondervolle geschiedenis las van Israels eersten vader. De vroegste morgen en de laatste avond des levens hadden zich in eene bevallige groep te zamen gemengd onder het wijngaarddak van de warande der voorvaderlijke hut, terwijl er sprake was van den patriach, wiens eigen volk eens een herderstam had uitgemaakt, rondtrekkende langs bergen en dalen.

Zoo ernstig was geheel hun begripsvermogen bezig gehouden met de geschiedenis en grootmoeders uitleggingen daarbij, dat niemand van hen zag wat daaromheen of in de nabijheid voorviel. Maar op eens werd Greta door eene beweging van het kleine kind op haar schoot opmerkzaam, en zij zag een vreemdeling, die uit het bosch kwam, en schielijk de hut naderde. Behalve dat er weinig vreemdelingen in de Val du Berger werden gezien, en dus zulk eene verschijning de aandacht moest trekken, was buitendien deze vreemdeling zoo ongelijk aan de gewone schaapherders uit de valleijen, dat hij in dubbele mate de aandacht tot zich trok.

Hij was een lang, mager man, gehuld in een wijd graauwkleed, om zijne heupen met een ruw touw omgord; daarbij was hij barrevoets. Onder den eenen arm droeg hij een grooten reiszak, aan den gordel een ketting met dikke koralen, die in een houten kruis eindigde, een stok in de hand; zijn baard was zeer lang, aangezigt en handen bloot, op het hoofd eene soort van kap, die als de wind er in blies, zoodat hij achterover wipte, een kaal geschoren kruin liet zien. Greta en de jongens hadden nooit zijns gelijke gezien, zoo oud als ze waren, en staarden hem met groote verbazing aan; maar het meisje zag ook dat zijn pas, die zoo gezwind geweest was in de verte, uiterst langzaam werd toen hij de hut naderde. Toen hij eindelijk de deur bereikte, stond hij daar, op zijn staf geleund, als ware hij bijzonder vermoed.

"Goeden dag, lieve kinderen!" zeide hij in den tongval der bergbewoners, maar met een klank, die aan de vlakke deed denken. "Wilt gij een arm man vergunnen een weinig uit te rusten van de vermoeienis des daags en zijne lippen verfrisschen met een teug waters? Ik ben van den weg afgedwaald op de heuvels van Val de Marie, en ik sterf bijna van hitte en dorst."

"Dan hebt gij een langen weg afgelegd, als ge van Val de Marie komt," zeide Greta, haar best doende om iets te zeggen, daar zij bemerkte, dat de grootmoeder de hut binnengeslopen was. Maar gastvrijheid werd als eene der eerste deugden aangemerkt onder het bergvolk, en Greta voegde daarbij:

"Gij zijt ons welkom en al wat wij hebben staat tot uwe dienst." Dit zeggende ging zij den man vóór in de huiskamer, een landelijk vertrek met witte muren, een steenen vloer en houten huisraad, uit de boomen van het bosch vervaardigd. Zij zette den kleinen Denis in een veilig hoekje en bragt in alle haast een groot brood op; een stuk kaas en een kom met geitenmelk daarbij, werden voor den vreemdeling neergezet. Hij bedankte haar veel meer dan zij meende verdiend te hebben, viel op de spijzen aan, roemde die zeer, roemde het huis, de twee jongens, kleinen Denis en haarzelve.

"Hij kan niet tot ons volk behooren," dacht Greta, "anders zou hij wel een zegen over de spijze gevraagd hebben, alvorens die te nuttigen, ik zal grootmoeder roepen." En juist op dit oogenblik hoorde zij hem tot Gaston, die naar binnen gegaan was, een nieuwsgierig kind als hij was, zeggen: "Waar zijn uw vader en moeder, mijn lieve?"

"Zij zijn naar de bergweide gegaan met al het volk van ons dorp," zei de knaap.

"Zijn zij allen bergopwaarts gegaan, en hebben zij in het dorp niets dan oude lieden en kinderen achtergelaten?" vroeg de vreemdeling op zachten toon.

"Niets anders" antwoordde Gaston met zijne gewone vrijmoedigheid; en toen hij sprak kwam moeder Jasperine uit hare slaapkamer. Zij verwelkomde den vreemdeling met hare gewone beleefdheid; maar Greta bemerkte, dat zij ijlings den Bijbel had weggeborgen, en daarbij zeer ontsteld was in haar voorkomen; maar zij gaf zich daarvan geene reken-schap en zette zich stil bij het kleine broertje neder. De vreemdeling herhaalde zijne dankbetuigingen, alsmede zijne loftuitingen over de vriendelijke ontvangst, en vergat niet zijne geschiedenis mede te deelen over den verloren regten weg van Val de Marie de hitte en dorst die hij geleden had, enz. Maar hij vroeg Gaston niets meer, en toen moeder Jasperine hem zeer duidelijke inlichtingen gaf om het verloren pad terug te vinden, en hij een hartig maal had gebruikt, bedankte hij voor de uitnoodiging om nog langer te blijven, want hij kon, zoo meende hij, nog vóór het invallen van den nacht het doel zijner reize bereiken. Zij wenschten hem dan goede reis, en de vreemdeling begaf zich op weg met een spoed, die voor een zoo vermoed man als hij, inderdaad verwonderlijk was. Moeder Jasperine volgde hem met de oogen van uit het naaste venster, en toen zij tot Greta wederkeerde zag deze, dat haar aangezigt zeer droevig stond.

"Heb ik iets gedaan, dat u bedroefd heeft, grootmoeder?" zeide de goedhartige jonge dochter. "Was het niet goed den vreemdeling in te laten?"

"Het was wel goed, mijn kind, en gij hebt niets gedaan om mij te bedroeven."

"Maar, grootmoeder, wat maakt u dan ongerust?"

"Ik kan het u niet met naauwkeurigheid zeggen, Greta. Oude lieden hebben soms zulke onrustbarende gedachten: zij zullen voor de hoogten vreezen, en er is voor hen een leeuw op de straten, zoo als Salomo zegt. Maar Greta, gij hebt vlugger voeten dan ik, wilt gij voor mij eene boodschap overbrengen naar André du Roche? Hij is heden bezig hout te hakken te la Reste; dat is niet ver van hier en gij zult vóór zonsondergang terug zijn. Zeg hem, dat moeder Jasperine hem gaarne wenscht te spreken zoo spoedig hij maar komen kan."

"Zal ik u en de kinderen alleen laten? Hebt gij niets nodig, grootmoeder?" zeide Greta terwijl zij hare bergkleeding aantrok, want zij had door het bosch te gaan en moest zich goed voor den togt gereed maken.

"Hij die hoog is boven de hoogten, is met ons, waarom zouden wij vreezen?" zeide moeder Jasperine, terwijl de sombere trek van haar vriendelijk gelaat verdween. "Maar ga heen en breng André bij mij, ik zal wel op kleinen Denis passen."

ZELFVERLOOCHENING.

Voor dit woord heeft de oude natuur, en zou er zich gaarne tegen willen verzetten. Dan zegt het hart: "Ach, dat is zoo moeilijk!" En als men er zich niet met ernst op toelegt, wordt het hoe langer hoe moeilijker. Toch zal men ervaren, welk eene wonderbare magt en liefde zij uitoefent; er is ongetwijfeld een groote zegen aan verbonden. Gij kunt niet begrijpen, hoe veel gij door zelfverloochening kunt uitrigten, het onmogelijke wordt door deze kracht Gods, die in u werkt, mogelijk gemaakt.

Vertrouwt niet op uzelf, want gij zijt zwak, maar verwacht alles van Hem die gezegd heeft: "Zonder Mij kunt gij niets doen." Uwe levenskracht besta hierin: "dagelijks met alles tot Jezus te komen." Hij zal u helpen. Laat Gods woord eene lamp voor uwen voet en een licht voor uw pad zijn. Lees het met aandacht, en de stille bede in het hart: "Heer! leer mij den weg uwer inzettingen, en ik zal hem houden ten einde toe. Geef mij het verstand, en ik zal uwe wet houden, ja ik zal ze onderhouden van ganscher harte." Ps. 119: 33, 34. Wanneer gij in gemeenschap zijt met andere geloovigen, spreekt dan te zamen over de belangen der ziel, en laat Gods Woord uw dierbaarste onderwerp zijn. Wij moeten levensvoedsel hebben, anders sterven wij weg. Zonder het water des Levens, zonder Jezus en zijne genade kunnen wij niet bloeien en vruchten voortbrengen.

DE BIJBEL VAN VAL DU BERGER.

HOOFDSTUK II.

Een oogenblik later was Greta reeds op weg en spoedde zich langs den steilen boschweg naar la Reste, eene opene plek, waar hoog boven de toppen der pijnboomen een lange staak uitstak, die tot seinpaal diende, waarom deze plek door het volk van Val du Berger in groote eere werd gehouden. In de laatste jaren was er echter in het geheel geen sein gegeven, dat eenige onrust baarde, en toch bleef la Reste de wachtpost gedurende iederen zomer. André du Roche was wachter op la Reste, wij zouden hem noemen opperwachmeester; maar ofschoon hij zulk eene gewichtige betrekking bekleedde, hakte hij er niet minder lustig zijn hout om. Onder het volk van Val du Berger was hij dan ook bij oud en jong bekend als een eerlijke en stevige houthakker, die er trotsch op was, dat zijn grootvader, houthakker als hij, eens de vallei had verlost van de soldaten des hertogs van Savoye en dat wel op dezelfde plek, waar hij wacht hield. Dáár vond Greta André du Roche, terwijl juist een pijnboom onder zijne herhaalde bijslagen bezweek, en bragt hem haars grootmoeders boodschap over.

„Goed,” zeide de wachter, „ik zal den besten boom, dien ik ooit velde, laten liggen om moeder Jasperine plezier te doen.” Fluks was de bijl geborgen en vergezeld de man, die hem gehanteerd had, het vlugge meisje naar de vallei.

Moeder Jasperine zat in de huisdeur, en scheen zeer verheugd hem te zien. Zij herinnerde Greta, dat de geiten nog moesten gemolken worden, en dat de zon reeds zeer laag aan den hemel stond. De kinderen waren reeds te bed, en toen de vlugge jonge dochter haar werk ging verrigten waren moeder Jasperine en de houthakker alleen gelaten.

„Ik heb om u gezonden, André,” zeide de oude vrouw, die de laatste groote vervolging zich nog levendig herinnerde, „omdat ik vrees koester; — moge het eene ijdele vrees zijn, ik zou er mij over verheugen. Maar luister wat er gebeurde. Van middag kwam hier een barvoeter, een monnik, in huis. God dank dat ik de laatste dertig jaren

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VII.

geen enkele van dit slag van volkje zag; maar, André, in mijne jeugd waren het juist zulke monniken, die voor de priesters en soldaten uitgingen en ons aanvielen eer wij er aan dachten. Men zegt dat de tijden veranderd zijn, en ik hoop, dat het waar is; maar ik hoorde dezen man aan den kleinen Gaston vragen, of al de mannen naar het gebergte waren getrokken, en ik twijfelde er aan, of hij niet een blik op den Bijbel had geslagen, dien ik in de hand hield, vóórdat mijne oude oogen hem zagen. Ik legde het boek onder in de kist en bedekte het zorgvuldig eer ik voor den dag durfde komen, om tot hem te spreken. Gij weet ik moet zorg dragen voor ons gemeenschappelijk kleinood, en ik vraag ook van u ter deeg wacht te houden over den weg naar Suza, en zoodra gij priesters of soldaten ziet komen dadelijk het gewone sein te geven, opdat ons volk te hulp kome.”

„Ik beloof u daarvoor te zorgen, moeder,” zeide de houthakker, „geene kat kan den weg van of naar Suza passeren, of ik kan het zien. Maar de verstandigsten onder ons zeggen, dat de tijden van vervolging voorbij zijn, en dat ons niemand meer zal komen verontrusten. Zelfs hoorde ik, dat aan de andere zijde der bergen een pastoor staat, die in Engeland geweest is, waar ieder een bijbel heeft en hem zonder vrees mag lezen, en dat deze priester diezelfde vrijheid in het geheele dal aan allen wil verleen.”

„Dat moge de Gever van alle goede gaven ons genadig schenken, en het volk, dat thans leeft, moge zich zooveel goedheid waardig maken!” zeide Jasperine. „Maar André, ik hoop dat mijn vermoeden valsch is omtrent dezen monnik, toch durf ik het niet denken. Gij houdt wacht en haalt het signaal op, zoodra gij er reden toe ziet, en laat de zaak tusschen ons blijven, waartoe zouden wij de arme vrouwen en kinderen in het dorpje angstig maken; dit ware meer dan onnoodig.”

„Dat zal ik doen, moeder,” zeide André; „maar de schaduwen worden zeer groot, mijne zoons zullen van hun werk te huis komen en zich verwonderen, dat ik er niet ben.”

„Goeden nacht dan; en Hij die nooit slumert noch slaapt moge over ons waken!” Zoo sprak moeder Jasperine toen hij de hut verliet en zijn zomerhuis tusschen de pijnboomen opzocht.

Terwijl Greta de geiten melkte, verwonderde zij zich zeer over het-

geen er gebeurd was; zij kon zich maar niet begrijpen om welke reden hare grootmoeder zoo angstig was geweest, en waarom zij André du Roche had moeten roepen; maar onder het volk der Waldenzen was de jeugd gewoon zich aan den ouderdom te onderwerpen, en geene reden te vragen waarom zij gehoorzamen moest. Toen zij van de geiten terugkwam en André reeds was vertrokken, bekommerde zij zich over de geheele zaak niet meer en was ze weldra vergeten, daar ook moeder Jasperine hare gewone opgeruimdheid herkregen had. Toch merkte het meisje op, dat het avondgebed der oude vrouw nog ernstiger was dan anders en zij bijzonder om Gods beschermende hoede bad, meer en dringender dan anders. Ook hoorde zij haar vragen, dat toch het kostelijke boek bewaard mogt blijven voor de booze handen van ongeloovige mannen, en dat het volk van Val du Berger toch dezelfde deugden hunner vadersen mogt ten toon spreiden.

Een onbestemd gevoel van gevaar overviel deze dochter der bergen, en zij zeide ook hare eigene gebeden met meer vuur en ernst op, waarna zij weldra insliep, vermoeid door den snellen togt door het bosch, dien zij maar zelden maakte. Maar de opgaande morgenzon, de frissche morgenlucht en der vogelen morgenlied wischten aldra op den vroegen ochtend van den volgende dag de laatste sporen van vrees voor gevaar uit haar kinderlijk gemoed. Het werk was spoedig met dezelfde opgewektheid als eertijds gedaan, het kleine kind aangekleed en gevoerd, ook de beide neefjes uit de naastgelegen hut hadden hun deel van hare zorgen gehad, het geheele dorp was rustig en kalm en de oudjes zaten aan de deuren der hutten. Zoo deed ook Greta's grootmoeder, maar zij keek toch telkens met bezorgde blikken naar de zijde van den boschweg, en was er niet toe te bewegen den ouden Bijbel weer voor den dag te halen en eene tweede les te geven, hoe zoet de kinderen ook beloofden te zijn.

Zoo rees de zon ter middaghoogte, en aan de schaduw was het al weer te bemerken, dat het middaguur reeds voorbij was. Het was drukkend warm, zóó warm als het is vóór het uitbarsten van een onweder in de Alpen.

„Het is heet, kind,” zeide grootmoeder nu tot Greta, „drukkend heet, en mijne oude oogen kunnen moeilijk die drukking weerstaan. Ik ga een weinig in de hut, om een klein middagslaapje te doen. Mocht er soms nog eens weer zulk een vreemdeling komen als gisteren namiddag, dan moet gij mij onmiddellijk wakker maken. Beloofte gij mij dat?”

„Ik zal het stellig doen, grootmoeder; denkt gij dat de vreemdeling terugkomen zal?” zeide Greta.

„Neen, kind, maar vreemdelingen, noch vermoed, noch van te voren aangemeld, zijn deze valleijen binnengedrongen voor lange jaren, toen ik nog een kind was, en het is mogelijk die die menschen ons thans met rust laten, ofschoon ik er niet geheel gerust op ben.” Dit zeggende stapte moeder Jasperine de hut binnen om haar oud ligchaam eenige rust te gunnen. Al de bewoners van het dorp schenen haar voorbeeld te volgen, ook de kinderen gaven langzamerhand het spelen op en trokken zich in de hutten terug, terwijl de oudjes hare zetels in de warande der hutten ledig lieten. Henri en Gaston legden zich onder den ouden plataanboom in het groene gras, en ronkten weldra als al de rest. Kleine Denis lag in zijn wiegje en kreunde zichzelf wel te rusten toe, zoodat weldra in de beide hutten niemand meer wakker was dan Greta alleen.

Zoo alleen gelaten in den zoelen namiddag keerden hare gedachten terug tot de geschiedenis van vader Jakob, die grootmoeder juist bezig was te lezen toen de vreemdeling haar was komen storen. „Ik ben er zeker van, dat ik zelve die geschiedenis nu kan lezen, daar grootmoeder het gisteren heeft voorgedaan; ik heb er thans den tijd toe, daar zij allen slapen,” dacht Greta. „Grootmoeder zou er niets op tegen hebben, dat ik den Bijbel eens heb; zij weet wel, dat ik er goed op passen zal. En buitendien is het boek ook heel oud even als de kast waar het in ligt, ik behoef grootmoeder daarom niet wakker te maken; ik kan de kist en het boek beide gemakkelijk en zonder gedruisch open krijgen.” Zoo gedacht, zoo gedaan. Moeder Jasperines huis was de hut van den oudsten zoon, wiens kinderen Henri en Gaston waren; Greta was de dochter van haren jongste; maar al de Colberts leefden als één huisgezin. Hunne hutten stonden, zoo als gezegd is, naast elkaar, een weinig van het dorp verwijderd. Greta behoefde slechts de naaste deur binnen te treden, en voorzigtig in haar grootmoeders kamer te sluipen, en dan den Bijbel uit de oude eiken kist, zonder gedruisch uit te halen. Toch vond zij zich hierin eenigzins teleurgesteld, daar de Bijbel zoo diep onder allerlei kleedingstukken verborgen lag, dat zij moeite had hem te vinden. Toch had zij het een na het ander verwijderd en was spoedig tot den bodem genaderd, van waar zij het kostbare boekdeel wegnam zonder dat grootmoeders sluimering ook maar het allerminste

werd gestoord. Een paar minuten later zat zij weder in haars vaders hut dicht bij de wieg van haar kleine broertje, in een hoekje, waar al het licht op het boek viel, en zij zelve in de schaduw bleef.”

Zoo als moeder Jasperine gezegd had, was het inderdaad. Onderwijs was eene moeilijke zaak onder het volk der valleijen, de kinderen hadden geene andere leermeesters, dan hunne ouders of grootouders, en daarbij was aller tijd druk bezet met vererhande bezigheden in huis en op het veld. Maar Greta had van haar grootmoeders les geprofiteerd, dat verzeker ik u, en groot was het genot, dat het meisje smaakte toen zij in de eenzaamheid nederzat en voor zichzelf de geschiedenis van vader Jakob spelde van lettergreep tot lettergreep.

Geheel in deze moeilijke lectuur verdiepte zag zij niet eenmaal op; maar eensklaps hoort zij een dof geluid als van vele nabijzijnde voetstappen. Zij luistert aandachtiger, en hoort in de naaste hut eene ruwe stem roepen: „Nu is het uit, oud wijf, wij zijn om het boek hier gekomen; wij moeten het dadelijk hebben! Waar is uw voorvaderlijke Bijbel?”

Deze woorden deden de arme Greta het bloed in de aderen stollen. Het Waldenzenkind wist maar al te wel hoe dikwijls het oude boek, dat bij haar volk in zulk eene groote eering stond, met groote behoedzaamheid was uitgeleend, en hoe angstig hare grootmoeder daarover was. Een blik door het venster deed haar buitendien een half dozijn mannen in haars ooms hut zien staan, die allen op den vreemdeling van gisteren geleken. Zij herkende ook in hun geleider den man, dien zij gisteren zoo vriendelijk had onthaald, en die haar zoo buitensporig had geprezen. Daar kwam reeds de troep op haars vaders hut aan. Zij zouden den Bijbel bij haar vinden, en aan haar vader en haar volk ontnemen, en dat zou alles hare schuld zijn, omdat zij het boek uit de kist van grootmoeder had weggenomen. Er was geen tijd meer om het boek weder in de kist terug te brengen. Als zij er mede langs het venster ging moesten die mannen haar zien en den Bijbel in hare hand... Wat te doen! Plotseling en als door eene ingeving der Voorzienigheid komt het denkbeeld bij haar op, het dek, waaronder kleine Denis lag, op te slaan en het kostelijk boek naast het kindje in de wieg te leggen, waarna zij het laken weder zorgvuldig daarover uitspreidde. Door die beweging werd het kind wakker, en Greta moest uit alle magt wiegen om het wicht zoet te houden.

Hoe geheel anders was de stem en waren de manieren van den vreemdeling, toen hij gisteren haar gast was, en nu hij als aanvoerder van een rooverstroep haar huis binnentrad. Ieder hoekje werd doorsnuffeld, iedere bergplaats in oogenschouw genomen; het was niet mogelijk eene naauwkeuriger huiszoeeking te doen, en toch kwam het niemand der bende in het hoofd, in de wieg te kijken.

„Hier is het niet,” riep de aanvoerder, „wij doen niets dan onzen tijd verliezen; zij hebben zeker het ding in een hunner hutten verstopt; maar wij zullen het wel vinden!” En daar ging de treurige stoet hut in, hut uit, het gansche dorp door, geene kast bleef gesloten, geene kist onopengebroken, terwijl de doodelijk verschrikte oudjes en kinderen niets durfden weigeren wat de geweldenaars vroegen.

Greta kon niet met hare grootmoeder spreken, want een van den troep stond als schildwacht tusschen de twee hutten, om iedere gemeenschap af te snijden, en zij ging voort den kleinen Denis ferm te wiegen; want al die opschudding had het kind wakker gemaakt; en Henri en Gaston, insgelijks uit hun middagsluimer opgeschrikt, kropen achter haar in het donkerste hoekje.

De schrik der arme kinderen vermeerderde nog toen zij de monniken zagen terugkeeren. De vruchteloze nasporingen, die zij gedaan hadden, waren niet geschikt geweest, deze heeren in een beteren luim te brengen. Zij waren vertoornd, dat zij zulk een langen en moeilijken weg over de steile bergen, zoo geheel te vergeefs hadden afgelegd. Moeder Jasperine was naar de deur harer hut gekomen, om te zien hoe het met hare burenen in het dorp ging, en pas had de schildwacht haar opgemerkt, of hij greep haar ruw bij den arm en dreef haar in de hut waar hare kleinkinderen waren. „Kijk eens wat ik hier heb,” riep hij, een lang slagtmes uit den zak halende, en het voor de hulpeloze groep heen en weder zwaaijende. „Ik weet dat dat kettersche boek hier is, en als gij mij niet wilt vertellen waar het verborgen ligt, zal ik uw grootmoeder met dit mes vermoorden!”

De arme Greta sidderde van angst; het boek lag inderdaad op slechts twee passen afstands van den vreemden man in de wieg, die zij deed schommelen. Niemand wist dit behalve zij; maar zou zij nu toelaten, dat hij haar grootmoeder doodde? De monnik herhaalde zijne bedreiging, en liet zijn slagtersmes nog meer schitteren, en reeds openden zich hare lippen om de bergplaats van het boek te noemen, toen grootmoeder Jasperine haar de hand op den mond legde met de woorden:

„Greta, mijn kind, houd u stil. Noch goddelijke, noch mensche-lijke wetten veroorloven dien man mijn bloed voor zulk eene zaak te storten. Ik beveel u stil te zwijgen bij de gehoorzaamheid, die gij aan mij verschuldigd zijt, even als in naam van uwe afwezige ouders!”

„Zoo, verbiedt gij dat?” riep de monnik. „Oude, vervloekte ketterin, ik zal jou met je kleindochter zamen vermoorden, als je nu niet binnen vijf minuten vertelt waar het boek verborgen is.”

„Ik ben bereid voor onzen Bijbel te sterven, even als mijn vader en grootvader, als het de wil is van den Heer, dien ik nu meer dan tachtig jaren dien,” zeide moeder Jasperine; „maar bedenk, man, dat gij eens rekenschap moet geven voor den regterstoel van Hem, die dit boek liet schrijven, als ook voor de registers van dit land.”

„Ik zal je vermoorden!” was het eenig antwoord van den monnik, en hij liep met het blanke mes in de hand op haar toe.

„O grootmoeder, laat het mij maar vertellen!” riep Greta in haar vertwijfeling. Maar juist toen zij dit zeide liet zich een schel en aanhoudend geluid hooren, dat uit de horens der schaapherders geblazen werd, en in de vallei weerklonk. Daar ging een kreet op: „de mannen van Val du Berger zijn in aantocht!”

Nu was het de beurt van den monnik en zijne bende om te schrikken. Zij wisten wel, in welk een slechten reuk zij bij de herders stonden van wege hetgeen hunne orde in vroeger tijden aan dit volk had doen lijden, en daarom vonden zij het geraden zoo spoedig mogelijk het hazenpad te kiezen. De man met zijn slagmes was de eerste, die de vlugt nam. Maar noch hij noch een van zijn gezelschap was in staat aan de blikken der herders te ontsnappen, die van alle zijden de berghelling afstroomden, geleid door moeder Jasperine's oudsten zoon en Greta's eigen vader. De jonge en sterke bergbewoners vervolgden de monniken in alle rigtingen, en enkelen van de barrevoeters hebben eene gedachtenis van Val du Berger medege dragen, die hun lang heugde. Intusschen doorsnuffelden de oudste en bedachtzaamste herders de hutten van het dorp, om te zien of zij ook wat hadden medegenomen, of schade aangerigt, en om naar het lot der oude menschen en hulpeloze kinderen te vernemen.

De beide Colberts waren de eersten, die de hut binnentraden, waar moeder Jasperine en hare kleinkinderen nog sprakeloos stonden elkander aan te staren, en niet wetende of zij al dan niet waren gered.

„Hebben zij onzen Bijbel medegenomen, moeder?” riepen beide te gelijk. Maar eer moeder Jasperine nog kon antwoorden, sprong Greta voor den dag, en haalde het kostbare boek uit de wieg, waar het on-aangevoerd aan de zijde van kleinen Denis lag.

„Al mijne zorgvuldige hoede en angstige voorzorgsmaatregelen konden onzen Bijbel niet zoo voor deze booze mannen hebben verborgen, als de plaats waar gij hem verstopptet,” zeide moeder Jasperine, toen hare kleindochter eindelijk verhaalde hoe het was gebeurd. „Het Woord des levens is voor ons bewaard gebleven in de wieg van een kind, even als het oude en zuivere geloof in onze valleijen bleef geborgen in de hutten van eenvoudige herders, toen de wijzen en grooten der aarde het geheel hadden vergeten; zoo blijkt ook wederom, dat waarheid en eenvoudigheid er behagen in scheppen bij elkander te wonen.”

De verwarring van het dorp was spoedig weder in orde gebragt, de vrouwen kwamen van de bergen thuis om hare hutten op te knappen en kasten en kisten te herstellen, en de geheele vallei verheugde zich over de wijze, waarop hun oude Bijbel was bewaard gebleven. André du Roche beroemde er zich op, dat hij het signaal op la Reste zoo spoedig gegeven en daardoor de mannen zoo schielijk te zamen geroepen had. Greta Colbert hechtte bijzondere waarde aan de wieg, die haar schat had bewaard; en wat het voornaamste van alles is, zij dankten allen Hem, wiens plotselinge, voorzienige tusshenkomst het meisje bestuurd had in het verbergen van het kleinood der bergbewoners.

En zij mogten zich voortdurend verheugen, want dit was de laatste maal, dat priesters of monniken het waagden hunne hand aan het erstuk der herders van Va' du Berger te slaan. De Colberts behielden hun Bijbel zonder vrees voor overrompeling. Het kind, in welks wiegje hij verborgen was, groeide op om zijn bewaarder te zijn, en liet hem weder als eene erfenis aan zijne nakomelingen, die eindelijk de dagen zagen komen, waarop zij ongestoord en ongehinderd God volgens hun geweten konden dienen, en hun boek openlijk lezen in al de valleijen van Piëmont.

Voorzeker ziet onze nederlandsche jeugd met allen eerbied en groote bewondering op die mannen, vrouwen en kinderen, welke de Heilige Schrift zóó hoog schatten, en zooveel deden om hun Bijbel veilig te bewaren. Aan hen vragen wij daarom nog: Hoe staat het in dit opzigt met u en met uwen Bijbel?

DE ROEIJERS.

Aan den oever eener breede rivier stapten drie schippers in eene schuit. Twee van hen namen de riemen op en plaatsten zich als gewoonlijk met den rug naar dien kant van den stroom dien zij wilden bereiken; de derde zette zich aan het roer en hield het gelaat gewend naar de plaats, waar zij hoopten aan land te komen. Zij verwijderden zich met snelle roeislagen.

Opmerkzaam was dit alles gadeslagen door iemand van gevestigden leeftijd, en hij stond zoo in gedachten verzonken, dat hij het naderen van eenige zijner kennissen niet eens had bespeurd. — Een hunner vroeg hem: „Wel, vriend, hoe staat ge zoo vol gedachten naar de rivier en de zich verwijderende boot te staren?” — „Ja, heeren, dat doe ik en aanschouw daar een beeld van het leven. Dit gelijkt immers naar eenen stroom, die zich in de zee der eeuwigheid uitstort om van dáár nimmer terug te keeren. Op dien stroom geleidt ieder zijne levensboot, onophoudelijk voortroeijende. Gelijkt de roeijers moeten wij den rug naar de toekomst wenden. Met ijver moeten wij arbeiden, zonder over iets bekommerd te zijn. Ons vertrouwen moet gevestigd blijven op God, die het roer houdt, en met eene vaste hand onze boot bestuurt, werwaarts ze gerigt moet worden. Als de roeijers zich steeds omkeerden, onder voorwendsel, dat zij niet in den blinde wilden of konden voortgaan, maar het voor hen noodzakelijk was te zien, waar zij henen dreven, zouden zij weinig vorderen, weinig vertrouwen op den bestuurder der boot verraden, ja zich bespottelijk maken. Hoe dwaas dus, om door onze zorgen en bekommernissen de toekomst te willen kennen en besturen! Roeijen, werken en bidden, wij; laat ons het aan den albesturenden God overlaten, om ons te geleiden en te zegenen. Dat Hij dus met ons in onze boot wone, ze naar zijn welbehagen rigte en sture, dan zullen wij naar Hem het aangezigt keeren, naar vermogen met getrouwheid arbeiden en al het overige zal Hij wel goed maken!”

„Bid en werk! — Het werk alleen
Is onvruchtbaar, is ondankbaar;
Smeek den Heer, op Hem onwrikbaar
Steunend, om goedgunstigheên,
Dat maakt moedig, dat maakt sterk:
Bid en Werk!”

H. N. v. T.

WIE ZAL ZALIG WORDEN.

Iemand kwam eens tot Jezus met de vraag: „Heere! zijn er ook weinigen die zalig worden?” Jezus gaf hier geen bepaald antwoord op, maar zeide: „Strijd om in te gaan door de enge poort.” Wij moeten ons niet eerst bekommeren over het lot van anderen, maar in de eerste plaats met heiligen ernst tot onszelven inkeeren. Er zijn voorzeker moeilijkheden in het bewandelen van dien nauwen weg, doch deze zullen overwonnen worden, indien het ons maar om waarheid te doen is. De deur des hemels is ontsloten, doch wij moeten strijden om dien te kunnen ingaan. Christus is voor ons aan het kruis gestorven, dit moeten wij gelooven, willen wij zalig worden. Wij moeten wedergeboren en nieuwe schepselen worden, wakende en biddende te allen tijde, en volharden tot het einde. Want ofschoon Jezus ons niet openbaart of er velen of weinigen zullen zijn die zalig worden, zoo zegt Hij ons toch wie behouden zal worden. — „Die volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.” Die volharden zal tot het einde! Om dit te kunnen moeten wij in Christus gelooven, op zijn krachtigen arm steunen, de toevlugt nemen tot de bron zijner genade. Laat ons de middelen niet verzuimen die Hij ons gegeven heeft; zijn Woord ernstig onderzoeken, waken en bidden, en geheel en al op Hem vertrouwen, die alleen magtig is ons te versterken en te bewaren. O mogten wij toch ten einde toe volharden en zalig worden!